

Çevre Kulübü Seçkisi

Yönetmen: Rüya Arzu Köksal
2010/Türkiye/Türkçe/56

"Bu yol, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin gerçekleştirdiği en büyük modernleşme, kalkınma projelerinden biridir. Eşsiz tabiat güzelliklerine kavuşamayan milyonlarca vatandaşıımız, bu yol sayesinde nasıl da zengin ve güzel bir ülkede yaşadıklarını görecekler, anlayacaklar. Benim rüyam şu: Bu 542 kilometrelik yolu, tamamıyla sahilden İstanbul'a ulaştırmak."

Tayyip Erdoğan, böyle anlattığı, 4.2 milyar dolarlık D 010 Karayolunu, 2007'de kendi açıyor. Filmin 7. dakikasındaki bu sözlerin söylendiği arşiv görüntülerinden sonra, "büyük kalkınma projesinde" çalışan iş makinelerinin ormanı mahvettiği sahne ise, İnebolu'da sansüre sebebiyet veriyor. 22 Temmuz 2008'de İnebolu'daki gösterimde, belediye başkanı İdris Güleç, partisinin başkanının gösterişli laflarından sonraki iş makineleri görüntüsünü, "Başbakana hakaret" olarak algılıyor; gösterimi kesiyor, film ekibini çağırıp "Politika yapıyorsunuz. Başbakanımızı nasıl kötü gösterirsin? Tasınızı tarağınızı toplayıp burayı terk edin!" diyerek, görüntü yönetmeni Aydın Kudu'yu ve yönetmen Rüya Arzu Köksal'ı ilçeden kovuyor(1).

Samsun'dan Sarp'a kadar, 6 ilden geçen karayolunun, sahilleri katletmesini konu alıyor film. Plajlara, izleyicinin gözü önünde tecavüz eden iş makineleri, denizi doldurmak için dökülen taş yığınları, kıyılara çekilen onlarca metre uzunluğundaki duvarlar, 1 yıl arayla aynı yerlerden çekilen görüntüler arasındaki devasa farklar... O sahillerin yerlilerine söz hakkı tanıyor Arzu Köksal. Eski belediye başkanı, niye sahilin seçildiğini anlatıyor: "İçerden olsa 5 milyon dolara mal olacak yol, buradan çok daha pahalya geçiyor. Burada müteahhit kârı çok". Plajların, zaten aile baskısında sıkışan kızların tek eğlencesi olduğunu söyleyen bir genç kız, ruh halini anlatıyor: "Denize atılan her taş yüreğimize oturuyor.". Çocukluğundan beri denizle yaşayan bir emekli öğretmen, "Samsun'dan Hopa'ya öldürülmedik plaj kalmadı." diye dert yanıyor.

Eski belediye başkanı, 'neden'sorusunun cevabını veriyor: "Devletin yaklaşımı, müteahhitlerin kâr hırsı, halkın duyarsızlığı, sivil toplum örgütlerinin verdikleri mücadelede bıktırılmaları ve hukuk yoluyla tersyüz edilmeleri.". Yol bittikten sonra teknesi vinçlerle kırılan bir balıkçı, Temel Reis, Türkiye'de bu tip işlerin ilerleyiş mekanizmasını, toplumun –refleks oluşturamama hastalığını, daimi geç kalmışlığını anlatıyor ironik şekilde: "Evvelden biri anlatsa burası böyle olacaktı, herhalde üşüttüler kafayı derdik. Ama şimdi oldu.". Filmin çok boyutlu eleştireliliği böylece hissediliyor. Dün halkın mücadele alanı yapamadığı kumsallarda, bugün iş makineleri doğaya karşı kazandıkları savaşın kısa vadeli zaferini kutluyorlar!

Filmin ilk yarısında plajlarda yapılan çekimlere tanık oluyoruz. Bundan bir yıl sonraki çekimlerde ise sahiller ölü. Bununla, belgeselin belgeleme yetisinin bilinçlice kullanılan çarpıcı bir örneğini veriyor *Son Kumsal*. Arşiv fotoğrafları ve çokça kullanılan estetik doğa çekimleriyle ise, filmin belgesel yapısına hizmet etmekten ziyade, yıkımın sertliğini artırmayı amaçlıyor bu çaba, Bir yıl önce çekilen görüntülerle de beslenince durumun vahametini daha da açık ediyor. Film, "Karadeniz sahillerini kurtarmak için çabalayan bir avuç insana" adanıyor; Cihan Eren(2) ve onun gibilerin mücadelesine selam yolluyor.

Can Sever

(1) Bahar Çuhadar. 'AKP'li Başkanlar Pek Asabi', *Radikal*, 24.07.08.

(2) 1948-2005. İstanbul Barosu avukatı. Memleketi Rize'nin Fındıklı ilçesinden geçmesi planlanan Sahil Yolu'na karşı yaptığı eylemler, verdiği hukuki mücadele ve halkı örgütlemesiyle tanınıyordu. 2005'te silahlı saldırıda öldürüldü.

1 Mart Perşembe 16:00